

Onze benadering van beleggen op de beurs

Inleiding

Dit is de tweede versie van de Beleggingsstrategie voor beleggingen op de beurs zoals toegepast door Triodos Investment Management B.V. * voor haar duurzame (SRI) beleggingsfondsen en voor de door Private Banking geleverde beleggingsdiensten. De eerste versie van dit document werd gepubliceerd in 2004. Deze SRI (Socially Responsible Investment) producten en beleggingsdiensten zijn ontwikkeld ten behoeve van het beheer van vermogen dat door klanten is belegd in beursgenoteerde ondernemingen en landen die voldoen aan de strenge duurzaamheidscriteria van Triodos Investment Management.

Triodos Bank scheidt haar spaar- en kredietverleningsactiviteiten van haar beleggingsactiviteiten. Onze kredietverleningscriteria vormen een integraal onderdeel van onze bankactiviteiten. We zetten de spaartegoeden die aan ons worden toevertrouwd om in leningen aan duurzame bedrijven. Daarnaast biedt Triodos Bank via Triodos Investment Management en Private Banking beleggingsdiensten en producten aan die aansluiten bij haar missie en visie. Klanten kunnen wereldwijd beleggen in beursgenoteerde ondernemingen die duurzame producten en diensten leveren of een bovengemiddelde prestatie leveren op sociaal en milieugebied. In dit document lichten wij onze benadering van deze laatste vorm van beleggen toe.

Wij streven ernaar dit document regelmatig te actualiseren naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen.

Missie

De missie van Triodos Bank is bij te dragen aan een samenleving waarin de levenskwaliteit wordt bevorderd en menselijke waardigheid centraal staat. De financiële diensten die Triodos Bank aanbiedt om deze missie te verwezenlijken omvatten kredietverlening, betalingsverkeer, sparen, beleggen en hypotheek voor

zowel institutionele als particuliere klanten. Voor elke vorm van dienstverlening heeft Triodos Bank een beleid dat beschrijft hoe de betreffende activiteit bijdraagt aan het realiseren van deze missie.

Visie

Bij beleggen op de beurs stellen Triodos Investment Management en Private Banking zich ten doel:

- Te beleggen in ondernemingen die bijdragen aan een duurzame samenleving of binnen de betreffende sector duidelijk een toonaangevende rol vervullen op het gebied van duurzaamheid. Daarnaast willen Triodos Investment Management en Private Banking voorkomen dat wordt belegd in bedrijven die volgens Triodos gerelateerd zijn aan niet-duurzame diensten, producten of processen.
- Een constructieve dialoog te voeren met bedrijven om de duurzaamheidsprestaties te verbeteren. Waar mogelijk zullen substantiële en relevante sociale, milieu- en governanceprestaties worden besproken. Deze dialoog heeft een driedelig doel: versterken van bewustzijn, invloed uitoefenen op het bestuur van ondernemingen en ondernemingen ertoe aanzetten om de bedrijfsvoering te verduurzamen.

Strategie

Triodos Investment Management en Private Banking beleggen in ondernemingen die op lange termijn waarde opleveren in financieel, sociaal en milieu-opzicht. Een bedrijf dat op lange termijn waarde wil genereren moet de relaties met alle belanghebbenden op effectieve wijze beheersen en openstaan voor hun behoeften en mogelijk veranderende wensen. Triodos Investment Management en Private Banking zijn van mening dat ondernemingen die een goed evenwicht weten te vinden tussen deze belangen maximale waarde zullen opleveren voor alle belanghebbenden, waaronder hun aandeelhouders.

De SRI-producten en diensten van Triodos Investment Management en Private Banking bieden klanten de mogelijkheid om te beleggen in diverse ondernemingen en landen. Ook gaan we namens onze klanten een dialoog aan met ondernemingen met als doel de bedrijfsvoering van die ondernemingen op het gebied van governance, maatschappij en milieu te verbeteren. Deze dialoog is essentieel voor het verbeteren van de bedrijfsprestaties en versterkt de 'license to operate' van ondernemingen. Door middel van dialoog gaat Triodos Investment Management in op de bedrijfsvoering en worden verbeteringsuggesties gedaan. De resultaten van de

* Triodos Investment Management is een 100%-dochter van Triodos Bank en is verantwoordelijk voor het beheer van de Triodos beleggingsfondsen. Via deze fondsen kunnen zowel particuliere als institutionele beleggers direct investeren in duurzame sectoren, zoals microfinanciering, duurzame handel, duurzaam vastgoed, duurzame energie, biologische landbouw, natuurbehoud en cultuur. Ook zijn er fondsen die wereldwijd beleggen in beursgenoteerde ondernemingen die duurzame producten en diensten aanbieden of koploper zijn op sociaal of milieugebied. Dit is een belangrijke pijler voor de activiteiten van Triodos Bank, maar is afgescheiden van de kernactiviteit van Triodos Bank, namelijk het aantrekken en rechtstreeks uitlenen van tegoeden aan duurzame ondernemingen.

duurzaamheidsanalyses van bedrijven en de dialoog die met bedrijven wordt gevoerd worden gepubliceerd op de website van Triodos Bank (www.triodos.com).

Het selectieproces voor bedrijven en landen vertoont grote verschillen en wordt hierna nader toegelicht:

Selectie van bedrijven

De beoordeling van bedrijven vindt plaats in twee stappen. De eerste stap bestaat uit een duurzaamheidsanalyse. Deze analyse wordt uitgevoerd door Triodos Sustainability Research, onderdeel van Triodos Investment Management. Triodos Sustainability Research beoordeelt of ondernemingen voldoen aan de strenge duurzaamheidscriteria van Triodos Investment Management en Private Banking. Het Triodos Beleggingsuniversum wordt samengesteld op basis van de uitkomst van deze beoordelingen. De tweede stap bestaat uit een financiële analyse. Deze stap wordt uitgevoerd door externe vermogensbeheerders. Op basis van deze twee analyses wordt een beleggingsbeslissing genomen. In dit document gaan wij nader in op de eerste stap.

De duurzaamheidscriteria die Triodos Investment Management en Private Banking toepassen zijn dynamisch. De criteria kunnen worden aangepast naar aanleiding van veranderingen in de wetgeving, publieke discussie, best practice standaarden of het gedrag van ondernemingen. Triodos Investment Management heeft een internationaal adviespanel dat functioneert als een adviesplatform voor een frequente dialoog over ons beleggingsproces en onze duurzaamheidscriteria. Het panel bestaat uit 11 deskundigen met een uitlopende achtergrond, variërend van vertegenwoordigers van werkgevers-, consumenten- en milieu-organisaties, vakbonden, mensenrechtenorganisaties, ontwikkelings- en hulporganisaties tot academici. Het panel komt vier keer per jaar bijeen.

Beursgenoteerde bedrijven hebben per definitie een aanzienlijke omvang. Deze ondernemingen kunnen overal ter wereld gevestigd zijn en/of kopen wereldwijd producten en diensten in. Het analyseren van deze ondernemingen is dan ook een arbeidsintensief proces. Fundamentele duurzaamheidsgegevens worden verkregen van Sustainalytics, waarmee Triodos Sustainability Research een actieve en langdurige relatie heeft. Het researchproces bestaat uit de volgende drie stappen:

Stap 1: Duurzame activiteiten

Ondernemingen die meer dan 50% van hun omzet behalen uit duurzame producten of diensten komen in aanmerking voor opname in het Triodos Beleggingsuniversum. Triodos Sustainability Research bepaalt om te beginnen welke bedrijven via de levering van specifieke duurzame producten of diensten actief bijdragen aan een schone aarde, klimaatbescherming of gezond leven. Omdat deze ondernemingen een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame ontwikkeling

worden ze niet onderworpen aan stap 2 van het selectieproces, de best-in-class analyse.

Schone aarde

Triodos Investment Management en Private banking willen bedrijven stimuleren om een positieve bijdrage te leveren aan een schone aarde en de ontwikkeling van duurzame oplossingen voor milieuvervuiling. Dit is urgent omdat onze natuurlijke omgeving steeds zwaarder onder druk komt te staan. Ondernemingen die actief zijn op dit terrein zijn veelal betrokken bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van milieutechnologie die vervuiling voorkomen en helpen de aarde schoon te maken. Ook ondernemingen die betrokken zijn bij het monitoren van milieuvervuiling en energieverbruik scharen wij onder dit thema.

Klimaatbescherming

Klimaatverandering vormt een ernstige bedreiging voor het functioneren van de aarde en dus ook van de mens en vraagt om een wereldwijde aanpak door overheden, bedrijven en burgers. Triodos Investment Management en Private Banking stellen zich ten doel ondernemingen te stimuleren die een positieve bijdrage leveren aan de bestrijding van klimaatverandering. Ondernemingen die zich richten op dit thema zijn actief in duurzame energieproductie door gebruikmaking van natuurlijke hulpbronnen, zoals zon, wind, golfslag en aardwarmte. Ook ondernemingen die betrokken zijn bij de opslag van energie en verbetering van de energie-efficiëntie scharen wij onder dit thema.

Gezond leven

Triodos Investment Management en Private Banking stellen zich ten doel bedrijven te stimuleren die een positieve bijdrage leveren aan een gezond leven voor iedereen. Ondernemingen die zich richten op dit thema bieden oplossingen voor problemen in de gezondheidszorg, zoals medische technologie, medicijnen voor de behandeling van ziektes in ontwikkelingslanden, schoon drinkwater en innovatieve gezondheidszorg. Andere activiteiten die wij relevant vinden binnen dit thema zijn onder andere geneesmiddelen op basis van natuurlijke ingrediënten en voedingsmiddelen afkomstig uit de biologische landbouw.

Naast de bovengenoemde duurzame activiteiten kunnen in specifieke situaties of in het kader van nieuwe ontwikkelingen ook andere duurzame activiteiten in overweging worden genomen. Bijvoorbeeld activiteiten die gericht zijn op producten of diensten die een specifiek belang hebben vanuit milieu- of sociaal oogpunt.

Stap 2: Bepalen van best-in-class ondernemingen

Bedrijven die geen typisch duurzame producten of diensten leveren kunnen toch in aanmerking komen voor belegging als ze op het gebied van duurzaamheid

worden gerekend tot de 'best-in-class' binnen hun sector. De best-in-class selectie wordt alleen uitgevoerd voor middelgrote en grote ondernemingen. Om te bepalen of een onderneming behoort tot de best-in-class van de sector wordt een score toegekend aan het duurzaamheidsbeleid en de duurzaamheidsprestaties op basis van ten minste 70 generieke en sector-specifieke duurzaamheidscriteria. Deze criteria zijn onderverdeeld in drie thema's: milieu, samenleving en corporate governance.

Milieu

Dit thema omvat een analyse van de inrichting van het bedrijfsproces en de aard van de geleverde producten. Ondernemingen met een inefficiënte bedrijfsvoering of verouderde of verspillende producten dragen onnodig bij aan de uitputting van natuurlijke hulpbronnen en zorgen voor vervuiling. Om hun bestaansrecht op lange termijn te rechtvaardigen is het noodzakelijk dat ondernemingen zich inspannen om de negatieve invloed op de natuurlijke omgeving te minimaliseren.

Samenleving

Binnen dit thema wordt onderzocht op welke wijze bedrijven hun maatschappelijke rol vervullen. Dit thema omvat relaties met de gemeenschap, werknemers, toeleveranciers, klanten en concurrenten. Ondernemingen vervullen een rol in zowel de lokale gemeenschap waarin zij opereren, als in de samenleving als geheel. Een goede omgang met werknemers is een belangrijke voorwaarde voor het succes van een onderneming op lange termijn. Er wordt daarom een analyse gemaakt van de arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden en arbeidsverhoudingen. Uitgaande van de tendens om (een deel van) het productieproces uit te besteden, wordt onderzocht in hoeverre ondernemingen hun invloed aanwenden om de belangen van medewerkers binnen de toeleveringsketen te beschermen. Ook wordt onderzocht of ondernemingen onredelijke eisen stellen aan hun leveranciers. Tot slot wordt de relatie van ondernemingen met klanten en concurrenten onderzocht. Dit omvat een analyse van de klanttevredenheid en de kwaliteit en veiligheid van de door de onderneming geleverde producten. Tevens wordt beoordeeld of de onderneming het principe van vrije concurrentie respecteert en een verantwoorde marketing van producten en diensten toepast.

Corporate governance

Een integere bedrijfsvoering is een belangrijke voorwaarde voor een duurzame relatie tussen een onderneming en haar belanghebbenden. Dit thema omvat een analyse van de ondernemingsstructuur, de bedrijfsethiek en integriteit van het bedrijf. Hierbij wordt gekeken naar de onafhankelijkheid en de beloning van bestuurders (beloningsstructuur), evenals naar de kwaliteit van de administratieve verslaggeving als voorwaarde voor de continuïteit van de onderneming.

Nadat deze drie thema's zijn geanalyseerd wordt de totale duurzaamheidsscore van de onderneming vergeleken met die van andere ondernemingen binnen dezelfde sector. De beste 50% van de ondernemingen binnen een specifieke sector komt in aanmerking voor opname in het Triodos Beleggingsuniversum.

Voor Triodos Sustainable Pioneer Fund, dat belegt in kleine en middelgrote ondernemingen, geldt een aanvullende eis voor bedrijven die geen specifiek duurzame producten of diensten leveren. Alleen wanneer een onderneming binnen de sector wordt beschouwd als een echte leider op het gebied van duurzame bedrijfsprocessen kan deze als MVO-koploper in aanmerking komen voor belegging.

Stap 3: Minimumeisen

Na het selecteren van ondernemingen met specifiek duurzame activiteiten (stap 1) en het bepalen van de 'best-in-class' ondernemingen (stap 2), worden ondernemingen getoetst op basis van de minimumeisen van Triodos Bank. Ondernemingen die zijn geselecteerd voor opname in het beleggingsuniversum van Triodos mogen niet betrokken zijn bij activiteiten die de totstandkoming van een duurzame samenleving op lange termijn wezenlijk belemmeren.

Voor een volledig en actueel overzicht van de gehanteerde minimumeisen verwijzen wij naar de website van Triodos Bank (www.triodos.com).

Dialogoog

Duurzaamheidsanalyses worden gebruikt om een dialoog aan te gaan met bedrijven. Om ondernemingen te stimuleren hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren, maken Triodos Investment Management en Private Banking gebruik van een aantal instrumenten die gericht zijn op de volgende doelen:

- Versterken van het bewustzijn;
- Overtuigen;
- Aanzetten tot verandering.

Triodos Investment Management en Private Banking kunnen samenwerken met andere belanghebbenden om de effectiviteit van hun acties te vergroten. Inmiddels zijn er samenwerkingsverbanden tot stand gekomen in de vorm van het lidmaatschap van Eurosif en vijf daarbij aangesloten nationale organisaties (Belsif, Uksif, Forum Nachhaltige Geldanlage, VBDO en SpainSIF), Eumedion en UNPRI. Een aantal van deze organisaties gaat met beursgenoteerde ondernemingen actief een dialoog aan over duurzaam ondernemerschap.

Met betrekking tot de bedrijfsanalyses wordt de dialoog met ondernemingen namens Triodos Investment Management en Private Banking gevoerd door Triodos Sustainability Research.

Versterken van het bewustzijn

Twee instrumenten zijn specifiek gericht op het versterken van het duurzaamheidsbewustzijn van de geanalyseerde ondernemingen. De door Triodos

Sustainability Research uitgevoerde onderzoeken zijn een goed uitgangspunt voor een verdere dialoog met de onderneming. De volgende twee instrumenten worden toegepast voor elke geanalyseerde onderneming:

Dialoog met ondernemingen gedurende het researchproces

Door in dialoog informatie te verzamelen wordt het bewustzijn ten aanzien van duurzaam beleggen bij bedrijven versterkt en worden deze bedrijven gestimuleerd hun eigen duurzaamheid te verbeteren. Naast de standaarddialoog die wordt uitgevoerd door Sustanalytcs, benadert Triodos Sustainability Research ondernemingen rechtstreeks om informatie te verkrijgen over specifieke onderwerpen die mogelijk nog niet aan de orde zijn geweest. Deze dialoog bevordert tevens het inzicht van de onderneming in kwesties die belangrijk zijn voor aandeelhouders.

Triodos Sustainability Research kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen binnen specifieke sectoren door de beleggingscriteria aan te scherpen en zal de prestaties van beursgenoteerde ondernemingen opnieuw evalueren in het licht van deze veranderingen. Als bedrijven niet afdoende reageren op dergelijke nieuwe ontwikkelingen kan Triodos Sustainability Research die bedrijven uit het beleggingsuniversum verwijderen.

Terugkoppeling resultaten researchproces

Op basis van de gegevens die zijn verzameld tijdens het researchproces wordt vervolgens de duurzaamheidsprestatie van de onderneming vergeleken met die van de rest van de sector. Dit maakt een gedetailleerde analyse van de onderneming mogelijk, waarbij rekening wordt gehouden met de belangrijkste thema's en sectorspecifieke kwesties. De uitkomsten worden besproken met de ondernemingen, waarbij een volledig overzicht wordt gegeven van de individuele prestaties en van hun prestaties in vergelijking met andere ondernemingen.

Daarnaast wordt aan ondernemingen medegedeeld of ze in aanmerking komen voor belegging door Triodos Investment Management en Private Banking. Ook wordt een overzicht gegeven van de zaken die volgens Triodos Sustainability Research het sterkst kunnen bijdragen aan een verbetering van de duurzaamheidsprestaties. De analyse wordt periodiek herhaald. De ervaring leert dat veel bedrijven naar aanleiding van de analyse contact met ons opnemen om te bespreken hoe zij hun prestaties kunnen verbeteren.

Overtuigen

Triodos Sustainability Research hanteert twee instrumenten om ondernemingen ervan te overtuigen dat een verandering van hun gedrag van strategisch belang is. De relevantie van deze instrumenten wordt beoordeeld op basis van de potentiële impact op de duurzaamheidsprestatie van ondernemingen, de belangstelling die op dat moment binnen de samenleving bestaat voor het thema en de kans dat onze

inspanningen een gedragsverandering teweeg zullen brengen. Beide instrumenten worden toegepast voor alle ondernemingen die worden geanalyseerd door Triodos Sustainability Research. Het potentiële positieve effect van een verbetering wordt het grootste verondersteld voor ondernemingen die niet in aanmerking komen voor opname in het beleggingsuniversum. Deze instrumenten zijn:

Periodieke dialoog met ondernemingen over specifieke thema's

Triodos Sustainability Research stelt zich ten doel periodiek een aantal duurzaamheidsthema's te bepalen waarover zij een actieve dialoog aangaat met ondernemingen. Triodos Investment Management en Private Banking willen de impact van deze benadering versterken door deze onderwerpen op het juiste moment aan te snijden en gebruik te maken van hun positie als aandeelhouder.

Plaatsing van duurzaamheidsthema's op de publieke agenda

Om de openbare discussie te stimuleren kan Triodos Sustainability Research periodiek relevante duurzaamheidsthema's in de media aan de orde stellen, indien mogelijk in samenwerking met andere groepen belanghebbenden. Ook wil Triodos Sustainability Research meer druk uitoefenen op ondernemingen om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren door de resultaten van haar analyses te publiceren.

Aanzetten tot verandering

Teneinde ondernemingen te stimuleren om maatregelen te nemen kan Triodos Sustainability Research gebruik maken van de aandeelhoudersrechten van de SRI fondsen. Hoewel de ondernemingen waarin wordt belegd voldoen aan de strenge beleggingscriteria, kan er nog steeds ruimte zijn voor verbetering. De instrumenten waarvan Triodos Sustainability Research gebruik maakt zijn:

Uitoefenen stemrecht

Voor zover dit technisch mogelijk is oefent Triodos Sustainability Research namens de SRI fondsen stemrecht uit tijdens de Algemene Aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen. Om deze reden hebben de SRI fondsen stemrichtlijnen die beschrijven op welke wijze het stemrecht wordt gebruikt. Deze richtlijnen zijn mede bepaald door de visie van Triodos Bank op een duurzame samenleving en door de duurzame beleggingscriteria van Triodos Investment Management. Een uitvoerig overzicht van het stemgedrag bij aandeelhoudersvergaderingen is te vinden op de website van Triodos Bank (www.triodos.com). Alle ondernemingen waarin Triodos belegt, worden geïnformeerd over het stemgedrag met als doel de onderneming meer bewust te maken van de visie van Triodos Bank en de duurzame beleggingscriteria van Triodos Investment Management en om ondernemingen te helpen hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren.

Uitoefenen spreekrecht

Triodos Sustainability Research maakt namens de SRI fondsen bij een klein aantal Algemene Aandeelhoudersvergaderingen gebruik van het recht om het woord te voeren en concentreert zich daarbij op de sterkste en zwakste punten van de duurzaamheidsprestaties. Het doel hiervan is een aanzet te geven tot een meer uitvoerige dialoog met de onderneming in de toekomst.

Aandeelhoudersresoluties

Het laatste instrument dat Triodos Sustainability Research hanteert bij de dialoog met ondernemingen is het (mede) plaatsen van punten op de agenda van een Algemene Aandeelhoudersvergadering namens de SRI fondsen. Deze punten hebben betrekking op zwakke aspecten van de duurzaamheidsprestaties van ondernemingen. Daar waar dit al gebeurt, bijvoorbeeld in de VS, zullen initiatieven van andere aandeelhouders die vragen om duurzamer gedrag door de onderneming actief worden gesteund. Dit instrument zal alleen worden toegepast wanneer de dialoog met het management in het verleden niet succesvol is gebleken.

Selectie van landen

Naast aandelenportefeuilles beheren Triodos Investment Management en Private Banking een aantal duurzame obligatieportefeuilles, eventueel in combinatie met aandelen. Voor bedrijfsobligaties wordt dezelfde screeningmethode toegepast als voor aandelenbeleggingen. Als gevolg van de strenge selectieprocedure voor bedrijven is het mogelijk dat er onvoldoende geschikte mogelijkheden zijn om te beleggen in bedrijfsobligaties. Om toch aan onze zorgplicht te kunnen voldoen, kan ook worden belegd in staatsobligaties. Door te beleggen in staatsleningen wordt een goede spreiding en liquiditeit van de obligatieportefeuille gewaarborgd. Extra redenen om dit beleid toe te passen zijn de geringe liquiditeit van bedrijfsobligaties en de volatiliteit van de kapitaalmarkt.

Triodos Investment Management en Private Banking achten het niet haalbaar en ook niet wenselijk om als belegger een dialoog aan te gaan met een overheid, ondanks de doelstelling om duurzaam gedrag te stimuleren. Alleen burgers horen via democratische processen toezicht en invloed uit te oefenen op overheden. Staatsleningen worden daarom beschouwd als een neutrale beleggingscategorie, waarvan zowel Triodos Investment Management als Private Banking de omvang zoveel mogelijk wil beperken. Het researchproces bestaat uit de volgende drie stappen:

Stap 1: Landen moeten behoren tot de 50 best functionerende democratieën binnen de groep van 100 grootste economieën.

Stap 2: Landen mogen geen onderwerp zijn van een boycot die wordt gesteund door de Verenigde Naties.

Stap 3: Landen moeten de belangrijkste en breed gedragen conventies van de Verenigde Naties onderschrijven.

Triodos Bank, maart 2011 (2.0)